

**МЛАДИТЕ &
ЕВРОПСКИТЕ
ВРЕДНОСТИ**

ИЗВЕШТАЈ од спроведена анкета

М-р Горица Атанасова Ѓоревска

СОДРЖИНА

ЦЕЛ НА ИСТРАЖУВАЊЕТО	2
ВОВЕД И МЕТОДОЛОГИЈА	2
ИНТЕРПРЕТАЦИЈА НА ПОДАТОЦИ	4
ДЕМОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ	4
ВОЛОНТЕРСТВО	6
СОЦИЈАЛНА ВКЛУЧЕНОСТ НА МЛАДИТЕ	7
ИНТЕРКУЛТУРЕН И МЕЃУРЕЛИГИСКИ ДИЈАЛОГ	8
ОСНОВНИ ПРАВА / ЗАЕДНИЧКИ ВРЕДНОСТИ	9
КРИТИЧКО РАЗМИСЛУВАЊЕ И МЕДИУМСКА ПИСМЕНОСТ	10
ИНИЦИЈАТИВНОСТ КАЈ МЛАДИТЕ	11
КЛУЧНИ НАОДИ	12
ЗАКЛУЧОЦИ И ПРЕПОРАКИ	14
ЗАКЛУЧОЦИ	14
ПРЕПОРАКИ	15
АНЕКС I: Прашалник „Младите и европските вредности“	16
РЕЗИМЕ НА ПРОЕКТОТ „МЛАДИТЕ И ЕВРОПСКИТЕ ВРЕДНОСТИ“	41
ЗА КОАЛИЦИЈА НА МЛАДИНСКИ ОРГАНИЗАЦИИ СЕГА	43

Извештајот е подготвен со финансиска поддршка на Владата на Република Северна Македонија.
Содржината на оваа публикација е единствена одговорност на Коалиција на младински организации
СЕГА и на никој начин не може да се смета дека ги претставува ставовите на Владата на Република
Северна Македонија

ЦЕЛ НА ИСТРАЖУВАЊЕТО

Истражувањето за потребите на проектот спроведуван од Коалицијата на младински организации СЕГА, кое го спроведе локално ангажираниот експерт, има за цел да ја истражи моменталната состојба на младите во поглед на примената на европските вредности (поттикнување на волонтерството кај младите; социјалната вклученост на сите млади луѓе, интер-културниот и меѓурелигиски дијалог, заеднички вредности на слободата, толеранција и почитување на човековите права; критичко размислување и медиумската писменост на младите луѓе; чувство за иницијатива особено во социјалната сфера; можностите на младите луѓе да се поврзат, да ги изразат своите мислења и да влијаат врз избраните креатори на политики, јавната администрација, интересни групи, граѓански организации или поединечни граѓани во рамките на некој од политичките или општествените процеси кои влијаат на нивниот живот). Едновремено, истражувањето е наменето да ги утврди и клучните наоди/трендови во однос на актуелната примена на европските трендови од страна на младите во РС Македонија кои ќе послужат во насока на извлекување на заклучоци и препораки.

ВОВЕД И МЕТОДОЛОГИЈА

За потребите на истражувањето, се користише анкетирањето со прашалник како квантитативен метод што служи за собирање на примарни податоци. Анкетирањето се спроведува заради генерализација на собраниите податоци. За да се спроведе анкетирањето неопходно е претходно да се одлучи каков ќе биде примерок на истражување.

Имајќи предвид дека во овој случај станува збор за конкретна таргет група, природата на квантитативното истражување кое што се спроведува претпостави користење на т.н. таргетиран примерок, т.е. млади на возраст од 15-29. Возраста на категоријата млади ја рефлектира општо прифатена дефиницијата во државата, иако “*во Република Македонија возрастта што ги одредува младите уште не е дефинирана со законски акт. Единствен документ што ја одредува возрасната граница на младите луѓе во државата е Националната стратегија за млади 2016 – 2025 година, при што терминот млади се однесува на сите лица на возраст 15 – 29 години.*”¹¹ Притоа, во следна фаза се пристапува кон анкетирање само на оние кои

одговараат на таргет групата. За податоците да бидат валидни треба да се прави случаен избор на испитаниците како и да се обезбеди репрезентативност на податоци.

Последните спроведени анализи кои се однесуваат на младите, Индексот за младински развој во Македонија – извештај за 2018 г. на Коалицијата СЕГА како и Студијата за млади за 2018/2019 г. спроведена од Фондацијата Фридрих Еберт, утврдуваат дека репрезентативниот примерок изнесува околу 2000 испитаници, базирано на податокот на Државниот завод за статистика дека во РС. Македонија според тековните податоци вкупниот број на млади луѓе на возраст од 15-29 е приближно 455.00.¹

Меѓутоа, постои и друг пристап, т.н. мал плански избран примерок кој се користи кога: испитаниците не се избрани по: метод на случаен примерок, туку врз основа на одредени критериуми; проблемот е специфичен и тогаш испитаниците се дефинирани по одредени критериуми; кога буџетот за истражување е мал.²

Во овој случај, имајќи предвид дека повеќето, ако не и сите, од горенаведените услови се исполнети како и дека онлајн анкетирањето е претходно определениот квантитативен метод, се користеше токму методот на таргетиран мал плански избран примерок како алатка за испитување на јавното мислење на младите во однос на европските вредности.

Истражувањето вклучи анкетирање со електронски прашалник, по споменатите претходно определени тематски целини дефинирани во самиот повик и проектната активност. Прашалникот содржеше вкупно 45 прашања од кои поголемиот број од отворен тип и само неколку од затворен.³

Анкетата се спроведе на македонски јазик и анонимно, во текот на месец декември 2019 г., преку поставување на истата во електронска верзија на онлајн платформите (фејсбук/твiter), веб страните на Коалиција СЕГА, веб страните на членките на Коалиција СЕГА и др. со цел постигнување на што поголем одзив кај младите. Со тоа анкетата беше достапна на национална ниво, а се опфатија вкупно 204 испитаници – млади лица на возраст од 15 до 29 години. Покрај методолошкиот пристап, кој беше користен поради горенаведените ограничувања, како ограничување може да се смета и лимитиранот временски период во кој се спроведе анкетата, како и фактот што анкетата беше достапна само на македонски јазик, што исто така се должи на лимитираните ресурси.

¹ Индекс и Студија

² ИСПИ истражување

³ Прашалникот е достапен на следниот линк: <https://ec.europa.eu/eusurvey/runner/Youth-EUvalues>

ИНТЕРПРЕТАЦИЈА НА ПОДАТОЦИ

ДЕМОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ

Во однос на генеричките прашања наменети за обезбедување на демографски податоци, френквентноста на застапеност на лицата во анкетата во однос на пол, возраст, национална припадност, местото на живеење/општина е следна:

- Од опфатените 204 испитаници, 64,7% се припадници на женскиот пол, додека 34,8% се машки пол.
- Според предложената возраст, младите беа поделени на три старосни групи и тоа од 15-19 год, од 20-24 год. и од 25-29 год. Од нив, 91 испитаник или 44,6% се на возраст од 15-19 год., 48 лица или 23,5% на возраст од 20-24 год., додека 65 лица или 31,8% се на возраст од 25-29 год.
- По етничката припадност, испитаниците се распределени како прикажаното во Табела 1.

Во однос на застапеноста на испитаниците на регионално ниво, анкетата покажува застапеност на цела територија на државата, со тоа што најголем број на испитаниците доаѓаат од Пелагонискиот регион (47%), потоа од Скопскиот регион (25,4%), Југозападниот (7,35%) и Северисточниот (7,35%) регион додека најмалку испитаници се од Југоисточниот (2,94%) и Вардарскиот (2,94%) регион.

Од анализата на демографските податоци произлегува дека испитаниците од женски пол изразиле поголем интерес за анкетата, дека најзаинтересирани биле оние млади на возраст меѓу 15-19 год., најголем број од испитаниците се македонци, потоа албанци, па потоа сите останати, како и дека најголема е застапеноста на испитаници од Пелагонискиот и Скопскиот регион.

Следната група на прашања се однесуваше на образовниот и општествениот статус на младите, каде што состојбата е согласно прикажаното.

КОЈ Е ТВОЈОТ НАЈВИСОК СТЕПЕН НА ЗАВРШЕНО ОБРАЗОВАНИЕ ВО МОМЕНТОВ?

Моментално сум:

Најголемиот дел од испитаниците - 38.7% се ученици, 25.9% се студенти на додипломски или постдипломски студии, 23% се вработени, додека 10.7% се невработени. Сите испитаници се со завршен одреден степен на образование, 30.3% се со основно образование, 33.3% се со завршено средно стручно или гимназиско образование додека 20.58% се со додипломски студии, а 15.6% се со завршено пост-дипломски образование - магистерски студии. Понатаму, прашањата во анкетата беа поделени во следните области: волонтерство, социјалната вклученост на младите, меѓуетничката толеранција, основните права/заеднички вредности, критичко размислување и медиумска писменост како и иницијативноста кај младите.

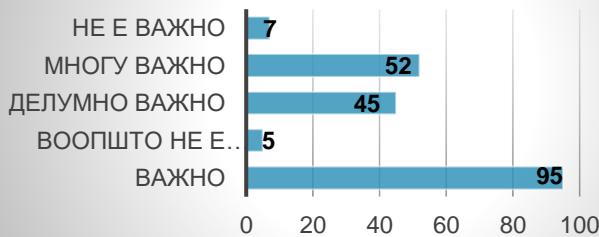
ВОЛОНТЕРСТВО

Во делот на прашања поврзани со волонтерството, резултатите укажуваат на голема спремност кај младите за волонтирање и тоа 87,2% од испитаниците се изразиле потврдно дека би волонтирали/а во некоја институција, компанија (бизнис сектор) или граѓанска организација/НВО. Големо мнозинство од испитаниците 46,5% веруваат дека волонтирањето е важно, 22% дека е делумно важно и 25,4% дека е многу важно (додека само мал број сметаат дека тоа не е важно (3,43%) или воопшто не е важно (2,4%).

Дали би волонтирале во некоја институција, компанија (бизнис сектор)
178 или НВО

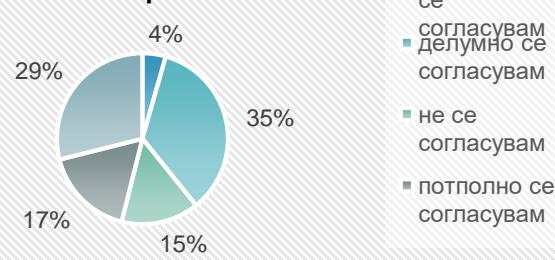
Колку за тебе е важно волонтерството?

Графикон 2

Поголемиот број од испитаниците или 68,6 од испитаниците некогаш волонтирале или волонтираат во моментов во приватниот, јавниот или граѓанскиот сектор, додека 31,3% не волонтирале никогаш. На прашањето дали волонтирањето е доволно застапено како алатка за стекнување на практични знаења се согласуваат, потпопло или делумно 81% од испитаниците, додека 19% не се согласуваат со констатацијата. Дополнително, при испитување на мислењето дали младите волонтираат во насока на помагање на нивната локална заедница, 14% не се согласуваат (воопшто или само не се согласуваат) додека останатите 86% се согласуваат како на графиконот прикажан подолу.

Волонтирањето е доволно застапено како алатка за стекнување на практични знаења

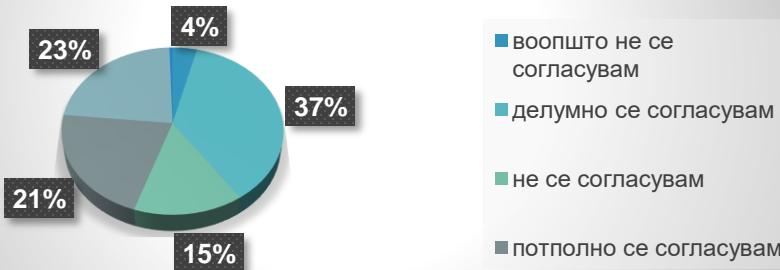

СОЦИЈАЛНА ВКЛУЧЕНОСТ НА МЛАДИТЕ

Следната група прашања се однесува на **младите и социјалната инклузија** во рамки на која беа поставени прашања кои се однесуваа на тоа дали и какви можности им се достапни на младите, предизвиците со кои се соочуваат, дали се сметаат за дискриминирани и по кои основи, како и оценка за потребата од подобрување на социјалните можности на младите од нив самите како и од страна на државата. На прашањето дали испитаниците се сметаат за лица со помалку можности, 66% од испитаниците не се согласуваат, додека 17% не се сигурни, а останатите 17% сметаат потврдно. Меѓутоа, на прашањето дали се соочиле со предизвици од: економска природа (ниски примања во семејството, ниски примања на лично ниво, предизвици со долгови, невработеност); **географски предизвици** (недостапност до институции, инфраструктура и транспорт, рурална средина, проблематична урбана средина); **социјални предизвици** (предизвици во комуникацијата со заедницата и врсниците, дискриминација по било кој основ, семејство во ризик / член на семејство на самохран родител); **образовни предизвици** (потешкотии во совладување на нов материјал, ниско ниво на квалификација); **предизвици со попреченост** (физичка, интелектуална); **културни разлики; здравствени предизвици;** - 25,49% одговориле дека никогаш не се соочиле со некој од наведените предизвици, додека останатите испитаници сметаат дека се соочуваат со предизвици од кои преовладуваат економските, географските и социјалните. На прашањето поврзано со дискриминацијата и основите по кои испитаниците се сметаат дискриминирани, 43,6% не сметаат дека биле дискриминирани по било кој основ, додека од останатите испитаници, најголем број се сметаат за дискриминирани врз база на нивниот социјален статус, па потоа следи полот и секуларната ориентација како основи за дискриминација, потоа по основ на етничката припадност, возрастта, а неколку пати се споменува и попреченоста како основ за дискриминација, а под друго испитаниците ја навеле и политичката припадност/определба како потенцијален основ.

Интересен тренд е забележлив кај одговорите на прашањето дали младите во земјата се социјално исклучени по било кој основ, каде позитивно се изразиле 56%, додека 33% не се сигурни, а само 11% не се

Младите во РС Македонија се свесни за потребата од подобрување на социјалната инклузија (вклучување) во општеството.

Согласуваат. Следствено, младите во РС Македонија се во голема мера свесни за потребата од подобрување на социјалната инклузија во општеството за што позитивно се изјасниле вкупно 81%, согласно приказот. Во однос на улогата на државата во оваа

област, 59% не се согласуваат дека таа ги презема сите потребни мерки за подобрување на социјалната вклученост на младите во општеството.

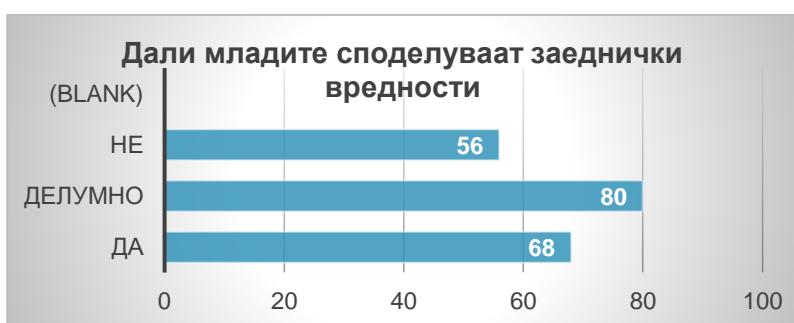
ИНТЕРКУЛТУРЕН И МЕЃУРЕЛИГИСКИ ДИЈАЛОГ

Кластерот прашања кои се однесуваат на меѓуетничката толеранција беше во насока на утврдување на ставовите за тоа дали меѓу младите владее меѓуетничка толеранција, дали постојат бариери, дали државата презема доволно мерки за понатамошно култивирање на меѓуетничката толеранција, дали тие се запознаени со неодамна усвоената Стратегија за едно општество и интеркултурализмот на Владата. Најголем процент -56% од испитаниците делумно се согласуваат со ставот дека кај младите во државата владее меѓуетничка толеранција, додека 42% од испитаниците делумно се согласуваат дека не постојат бариери во комуникацијата меѓу младите, а 34% не се согласуваат со констатацијата. Поголемиот дел од испитаниците сметаат дека постојат етничките, политичките и социјалните бариери кои ги спречуваат младите подобро да комуницираат, а се споменуваат и верските и јазичните бариери. Околу 5,3% од испитаниците сметаат дека не постојат бариери за комуникација меѓу етникумите. Младите во најголем број, високи 70%, не се запознаени со ново донесената Стратегија за едно општество за сите и интеркултурализмот на Владата, која е токму во насока на поттикнување на интеркултурализмот во општеството и надминување на меѓуетничките бариери во македонското општество со посебно поглавје посветено токму на младите.

ОСНОВНИ ПРАВА / ЗАЕДНИЧКИ ВРЕДНОСТИ

Следниот блок прашања се однесува на основните права/заедничките вредности на младите. Вредностите претставуваат важни и долгорочни убедувања и/или идеали, кои се споделуваат помеѓу членовите на една култура за тоа што е добро или лошо и што е прифатливо или неприфатливо. Оттаму, анкетата се обиде да ги провери ставовите дали и кои вредности ги споделуваат младите во државата. Преовладува позитивен тренд, т.е. дека младите споделуваат заеднички вредности, иако 39,2% од испитаниците сметаат дека тоа е случај само делумно, додека 33,3% се потполно согласни, а останатите 27,4% не се согласуваат.

На клучното прашање кои вредности ги споделуваат младите, преовладува одговор дека тоа се европските вредности, проследени со националните, традиционалните и семејните вредности. 19,6% пак сметаат дека не постојат споделени вредности меѓу младите.

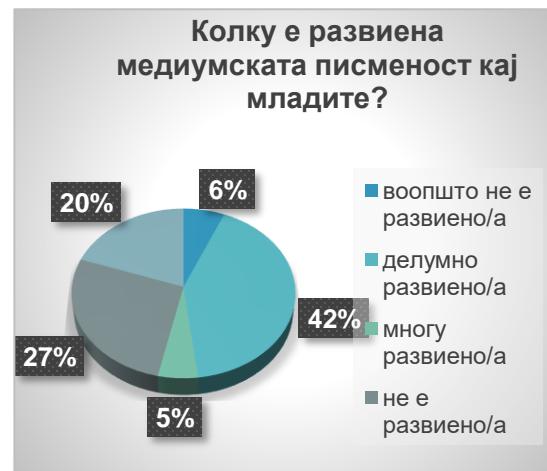
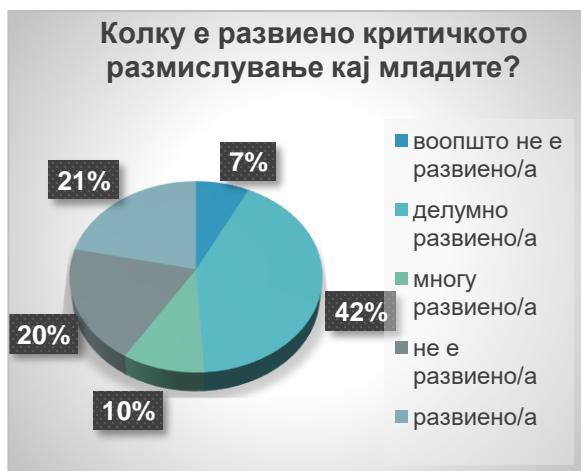

Испитаниците генерално се согласуваат дека младите споделуваат заеднички вредности за слободата на мислење, совест и вера (62,5%), слободата на изразување (75,49%) и слободата на собирање и здружување (75%) што укажува на можности за нивно обединување без

разлика на различностите (пол, етникум, возраст, политичко убедување, итн.) по однос на заеднички прашања и проблеми во општеството.

КРИТИЧКО РАЗМИСЛУВАЊЕ И МЕДИУМСКА ПИСМЕНОСТ

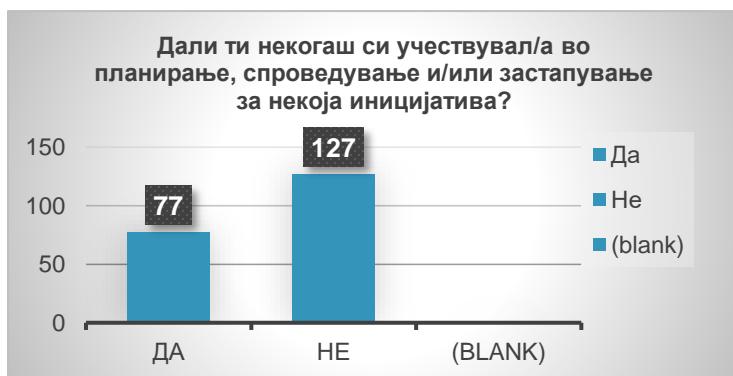
Следниот блок прашања се однесуваа на критичкото мислење (развијање на способност за градење на сопствен суд кој се темели на аргументи поткрепени со докази.) и медиумската писменост (ставот на кој се темели користењето на медиумите и толкувањето на смислата на пораката која ни се упатува) кај младите.

Постои согласност кај поголемиот дел од испитаниците дека кај нив е генерално развиено критичкото размислување како и дека се медиумски писмени, над 60% и во двата случаи. 75,9% од младите се согласни дека знаат да изградат сопствен суд врз база на аргументи. 42,64 % не се согласуваат дека Образовниот сектор ја поттикнува медиумската писменост кај младите, додека пак високи 81,86% од испитаниците сметаат дека Граѓанскиот сектор ја поттикнува медиумската писменост кај младите. Понатаму, наодите покажуваат дека младите се поделени токму на половина (по 50%) кога станува збор за тоа дали образовниот систем го поттикнува критичкото размислување кај младите, додека пак високи 83% се согласуваат во различни степени (делумно, само се согласуваат или потполно) дека граѓанскиот сектор го поттикнува критичкото размислување кај нив. Мислењата на младите исто така се целосно поделени (50%) и по однос на констатацијата дека се обучени да препознаваат лажни вести и други негативни феномени.

ИНИЦИЈАТИВНОСТ КАЈ МЛАДИТЕ

Последната серија на прашања се однесуваат на младинската иницијативност – колку се спремни да предложат иницијативи, колку ги преземаат особено во делот на социјалната инклузија, за да влијаат на состојбите/прашањата како и политичките и општествените процеси кои нив ги засегаат, но и воопшто. 75% испитаници се согласуваат во различни степени дека младите преземаат иницијативи за подобрување на статусот на младите во општеството, а додека 61% сметаат дека младите се чувствуваат комотни да предложат некаква иницијатива. 76% од испитаниците се согласуваат дека младите преземаат иницијативи за подобрување на социјалната инклузија (вклучување) во општеството.

Исто така, испитаниците во голема мера се согласуваат во голема мера т.е. 71% дека младите доволно се здружуваат за да ги изразат своите мислења на поорганизиран начин за прашања кои влијаат на нивниот живот. На прашањето дали младите можат активно да влијаат врз една или повеќе засегнати страни во политичките и општествените процеси, делумно се согласуваат 35%, 20% потполно се согласуваат, 7% потполно се согласуваат. Забележителен е трендот дека на прашањето дали испитаниците учествувале во планирање, спроведување и/или застапување за некоја иницијатива, само 38% одговориле потврдно, додека останатите 62% одговориле негативно. На тие што учествувале, им беше поставено дополнително прашање да наведат кои/какви иницијативи на што добивме шаренолики одговори и тоа: волонтерски акции, активности за подигнување на еколошката свест, за мултикултурализмот, надминување на предрасурите, за подобрување на социјалната инклузија, тематски активности посветени на младите, студентски пленуми, итн.

КЛУЧНИ НАОДИ

- ✓ Електронски спроведената анкета ја одговориле двојно повеќе припаднички на женскиот пол што може да претставува индикатор за нивната поголема респонзивност за темата
- ✓ Младите на возраст од 15-19 год. се меѓу најбројните испитаници што укажува на нивниот ентузијазам за учество во актуелните случаувања кои нив ги тангираат.
- ✓ Околу 10% од анкетираните лица се вработени, додека останатите се со одреден соодветен (на возраста) степен на образование
- ✓ Постои голема спремност кај младите за волонтирање, 87,2% од испитаниците се изразиле потврдно дека би волонтирали/а во некоја институција, компанија (бизнес сектор) или граѓанска организација/НВО и дека тоа го сметаат за важно.
- ✓ Младите се согласуваат дека волонтирањето е доволно застапено како алатка за стекнување на практични знаења (81%), како и дека младите волонтираат во насока на помагање на нивната локална заедница (86%)
- ✓ Преовладува мислење на несогласување меѓу младите дека се лица со помалку можности, иако повеќето испитаници се согласуваат дека се соочуваат со предизвици примарно од економска, географска и социјална природа
- ✓ Минозинството испитаници наведуваат дека биле дискриминирани, најмногу по основ на нивниот социјален статус, по што следува полот и сексуалната определба, потоа етничката припадност, а се споменува и попреченоста и политичката определба како основи
- ✓ Интересен тренд е забележлив кај одговорите на прашањето дали младите во земјата се социјално исклучени по било кој основ, каде позитивно се изразиле 56%, додека 33% не се сигурни, а само 11% не се согласуваат.
- ✓ Младите во РС Македонија се во голема мера свесни за потребата од подобрување на социјалната инклузија во општеството за што позитивно се изјасниле вкупно 81%, додека 59% не се согласуваат дека државата ги презема сите потребни мерки во таа насока.
- ✓ Најголем процент т.е. 56% од испитаниците делумно се согласуваат со ставот дека кај младите во државата владее меѓуетничка толеранција, додека 42% од испитаниците делумно се согласуваат дека не постојат бариери во комуникацијата меѓу младите

- ✓ Поголемиот дел од испитаниците сметаат дека постојат етничките, политичките и социјалните бариери кои ги спречуваат младите подобро да комуницираат, а се споменуваат и верските и јазичните бариери.
- ✓ Младите се согласни дека знаат да изградат сопствен суд врз база на аргументи во големо мнозинство, а сметаат дека граѓанскиот сектор ја поттикнува медиумската писменост и критичкото размислување кај младите во поголема мера отколку што тоа го прави образовниот систем.
- ✓ Постои подеднакво поделено мислење по констатацијата дека младите се обучени да препознаваат лажни вести и други негативни феномени
- ✓ Младите преземаат иницијативи за подобрување на нивниот статус во општеството
- ✓ Забележителен е трендот дека само 38% од испитаниците учествувале во планирање, спроведување и/или застапување за некоја иницијатива
- ✓ Младите главно учествувале/иницирале: волонтерски акции, активности за подигнување на еколошката свест, за мултикултурализмот, надминување на предрасурите, за подобрување на социјалната инклузија, тематски активности посветени на младите, студентски пленуми, итн.

ЗАКЛУЧОЦИ И ПРЕПОРАКИ

ЗАКЛУЧОЦИ

- Младите во РС Македонија, како и нивните врсници во Европа, во голема мера споделуваат европски вредности за волонтерство, социјална инклузија, меѓуетничка толеранција, основни права и слободи, медиумска писменост и иницијативност.
- Тие се, едновремено и согласни дека потребно е подобрување на можностите кои ги дава државата за практикување на тие вредности, како и дека се соочуваат со економски, социјални и географски предизвици
- Младите ги споделуваат истите европски вредности без разлика на нивниот пол, етничка припадност, социјален статус, политичка определба, итн.
- Европските вредности токму претставуваат примарен фактор на обединување меѓу младите од сите возрасни групи во државата
- Младите знаат да изградат сопствен суд врз база на аргументи во големо мнозинство, а исто така и преземаат иницијативи
- Одговорите на анкетата **укажуваат на можности за обединување на младите без разлика на различностите (пол, етникум, возраст, политичко убедување, итн.) по однос на заеднички прашања и проблеми во општеството.**
- Следствено, може да се заклучи дека постои свесност која доведува до здружување на младите за да можат по активно и ефикасно да делуваат во општеството
- Младите сметаат дека граѓанскиот сектор пред останатите во подигањето на свеста за критичко размислување како и за подобрување на медиумската демократска писменост за справување со феномени како лажните вести
- Најчести области каде младите делуваат преку иницијативи се во сферата на социјалната работа/инклузија и волонтерството, подигнување на еколошката свест, за мултикултурализмот, надминување на предрасурите, и др. тематски активности од нивни интерес

ПРЕПОРАКИ

Поради горенаведеното, потребно е:

- Државата постојано да ги подобрува можностите кои се достапни на младите за практикување на европските вредности
- Младите да се вклучат во поактивно креирање на политиките кои што се однесуваат директно на нив самите, како и да им се даде можност да придонесуваат посистематски кон сите општествени процеси
- Да се пристапи кон поголема едукација на младите за нивните права/должности како и за можностите кои ги отвораат европските перспективи како и за тие кои ќе станат достапни по официјалното започнување на пристапните преговори, од страна на владиниот како и невладиниот сектор
- Да се работи на континуирано развивање на критичкото мислење и медиумската писменост на младите особено преку образовниот систем, како и со понатамошна поддршка на граѓанскиот сектор
- Да се организираат повеќе форуми за млади, како од страна на невладиниот така и од страна на владиниот сектор, каде младите ќе имаат прилика да разменуваат мислења со врсниците од европските земји и од регионот, со цел споделување на вредностите во насока на демократизација на општествата во кои живеат

АНЕКС I: Прашалник „Младите и европските вредности“

Младите и Европските Вредности

Fields marked with * are mandatory.

Поддржано од:

ВОВЕД

Почитуван/а,

Анкетата „Младите и европските вредности“ ја спроведува Коалиција на младински организации СЕГА и има за цел да се испита мислењето на младите во однос на промовирањето, почитувањето и поттикнувањето на европските вредности во нашата држава, како земја кандидат за Членка на Европската Унија.

Анкетата е **анонимна** и никој нема да го знае твојот идентитет. Те молиме внимателно да ги читаш прашањата и да одговориш на искрен начин. Твоите искрени одговори во голема мера ќе придонесат кон поттикнување на севкупната дебата на тема младите и европските вредности. Воедно, анкетата претставува начин за да го изразиш твоето мислење како и да го споделиш твоето искуство во однос на младите и волонтерството, социјалната вклученост на младите, младите и интеркультурниот и меѓурелигиски

дијалог, основните права/заедничките вредности, критичкото размислување и медиумската писменост и иницијативноста.

Одговорите на прашањата се дадени со предлог одговори, при што потребно е да кликнеш на некој од предлог одговорите кој сметаш дека најреално го рефлектира твојот став за младите и европските вредности, по одредените тематски области, во РС. Македонија.

Ти благодариме!

Анкетата се спроведува во рамките на проектот „Младите и европските вредности“, кој го спроведува Коалиција на младински организации СЕГА со поддршка на Генералниот Секретаријат на Владата на РС Македонија преку Одделението за соработка со невладините организации.

ДЕМОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ

*** ПОЛ**

- Машки
- Женски
- Друго

*** ВОЗРАСТ**

Избери една од возрасните групи во која припаѓаш

- 15-19 години
- 20-24 години
- 25-29 години

*** Етничка припадност**

- Македонец/Македонка
- Албанец/Албанка
- Турчин/Турчинка
- Ром/Ромка
- Србин/Србинка
- Влав/Влаинка
- Бошњак/Бошњачка
- Друго

*** Место на живеење и Општина**

*** РЕГИОН**

Избери го кој регионот во кој припаѓа општината во која живееш

- Вардарски регион
- Источен регион
- Југозападен регион

- Југоисточен регион
- Пелагониски регион
- Полошки регион
- Североисточен регион
- Скопски регион

* МОМЕНТАЛНО СУМ:

Избери го твојот моментален статус

- Ученик
- Студент на додипломски студии
- Студент на постдипломски студии
- Вработен
- Невработен
- Друго

* КОЈ Е ТВОЈОТ НАЈВИСОК СТЕПЕН НА ЗАВРШЕНО ОБРАЗОВАНИЕ ВО МОМЕНТОВ?

Избери го нивото на образование за што последно си се стекнал/а со диплома

- Основно образование
- Средно гимназиско образование
- Средно стручно образование
- Високо образование (додипломски студии)
- Магистер
- Доктор на науки
- Друго

ВОЛОНТЕРСТВО

Волонтерот е физичко лице кое дава услуги, вештини и знаења во интерес на друго лице, организација или заедницата, без директен личен интерес, на доброволна основа и без финансиска или друга лична добивка.

* Дали би волонтирали/а во некоја институција, компанија (бизнис сектор) или граѓанска организација (НВО)?

- Да
- Не

Оцени колку за тебе е важно со клик на една од понудените опции

	Многу важно	Важно	Делумно важно	Не е важно	Воопшто не е важно

* Колку за тебе е важно
волонтерството?

* Дали во моментов волонтираш некаде?

- Да, во јавен сектор
- Да, во приватен сектор
- Да, во граѓански сектор
- Во моментов не, но сум волонтиран/а претходно
- НЕ, никогаш не сум волонтиран/а

Оцени колку се согласуваш со следниве изјави со клик на една од понудените опции за секоја изјава

	потполно се согласувам	се согласувам	делумно се согласувам	не се согласувам	воопшто не се согласувам
• Волонтирањето е доволно застапено како алатка за стекнување на практични знаења	☐	☐	☐	☐	☐
• Младите волонтираат во насока на помагање во нивната локална заедница	☐	☐	☐	☐	☐

СОЦИЈАЛНА ВКЛУЧЕНОСТ НА МЛАДИТЕ

Социјалното исклучување, маргинализацијата или социјалната дискриминација е социјална неповолност и опстанок на маргините (работ) на општеството.

* Дали себеси се сметаш за лице со помалку можности?

- Да
- Не
- Не сум сигурен/на

* Означи ги сите предизвици со кои некогаш си се соочил/а:

Означи ги сите одговори за кои се согласуваш

- Географски предизвици** (недостапност до институции, инфраструктура и транспорт, рурална средина, проблематична урбана средина)
- Економски предизвици** (ниски примиња во семејството, ниски примиња на лично ниво, предизвици со долгови, невработеност)
- Социјални предизвици** (предизвици во комуникацијата со заедницата и врсниците, дискриминација по било кој основ, семејство во ризик / член на семејство на самохран родител)
- Предизвици со попреченост** (физичка, интелектуална)
- Едукативни предизвици** (потешкотии во совладување на нов материјал, ниско ниво на квалификација)
- Културни разлики**
- Здравствени предизвици**
- Никогаш не сум се соочил/а со некој од горе наведените предизвици**

* Дали си или некогаш си бил/а дискриминиран/а по основ на:

Означи ги сите одговори за кои се согласуваш

- Пол
- Етничка припадност
- Социјален статус
- Попреченост
- Сексуална ориентација
- Возраст
- Друго
- Никогаш не сум бил/а дискриминиран/а по ниту еден основ

Ако ја избра опцијата друго, наведи што

* Дали сметаш дека младите во земјата се социјално исклучени по било кој основ?

- Да
- Не

Не сум сигурен/на

* **По кои основи сметаш дека младите во земјата се најчесто дискриминирани:**

between 1 and 3 choices

Означи најмногу три одговори за кои сметаш дека се најчеста појава на дискриминација

- Пол
- Етничка припадност
- Социјален статус
- Попреченост
- Сексуална ориентација
- Возраст
- Друго
- Не сметам дека младите се дискриминирани по било кој основ

Ако ја избра опцијата друго, наведи што

Оцени колку се согласуваш со следниве изјава со клик на една од понудените опции за секоја изјава

	потполно се согласувам	се согласувам	делумно се согласувам	не се согласувам	воопшто не се согласувам
• Младите во РС Македонија се свесни за потребата од подобрување на социјалната инклузија (вклучување) во општеството.	☐	☐	☐	☐	☐

* Државата ги презема сите неопходни мерки за подобрување на социјалната вклученост на младите во општеството.	●	●	●	●	●
--	---	---	---	---	---

ИНТЕРКУЛТУРЕН И МЕГУРЕЛИГИСКИ ДИЈАЛОГ

Интеграција, хармонија и меѓусебно почитување на различните култури

Оцени колку се согласуваш со следнаве изјави со клик на една од понудените опции за секоја изјава

	потполно се согласувам	се согласувам	делумно се согласувам	не се согласувам	воопшто не се согласувам
• Кај младите во земјата владее меѓуетничка толеранција	☐	☐	☐	☐	☐
• Државата презема доволно мерки за поттикнување на меѓуетничка толеранција	☐	☐	☐	☐	☐
• Не постојат бариери во комуникацијата помеѓу младите во РС Македонија	☐	☐	☐	☐	☐

* Кои бариери сметаш дека ги спречуват младите подобро да комуницираат меѓу себе:

between 1 and 3 choices

Означи најмногу три одговори кои сметаш дека се најчеста бариера во комуникацијата

- Јазични бариери
- Етнички бариери
- Верски бариери
- Политички бариери
- Социјални бариери
- Нема бариери во комуникацијата меѓу младите
- Друго

Ако ја избра опцијата друго, наведи што

* Дали си запознаен/а со неодамна донесената Стратегија за едно опшество и интеркултурализам на Владата?

- Да
- Не
- Делумно

Ако одговорот на претходното прашање е Да или Делумно:

Оцени колку се согласуваш со следнава изјава со клик на една од понудените опции

	потполно се согласувам	се согласувам	делумно се согласувам	не се согласувам	воопшто не се согласувам
Стратегијата може да придонесе кон поголема меѓуетничка интеграција кај младите.	☐	☐	☐	☐	☐

ОСНОВНИ ПРАВА / ЗАЕДНИЧКИ ВРЕДНОСТИ

Вредностите претставуваат важни и долгорочни убедувања и/или идеали, кои се споделуваат помеѓу членовите на една култура за тоа што е добро или лошо и што е прифатливо или неприфатливо.

- Сметаш ли дека младите во земјата споделуваат заеднички вредности?

- Да
- Не
- Делумно

- Младите во земјата споделуваат заеднички вредности кои се базираат на:

Означи ги сите одговори за кои се согласуваш

- Европските вредности
- Семејните вредности
- Националните вредности
- Традиционалните вредности
- Друго
- Сметам дека младите не споделуваат заеднички вредности

Ако ја избра опцијата друго, наведи што

Оцени колку се согласуваш со следнаве изјави со клик на една од понудените опции за секоја изјава

	потполно се согласувам	се согласувам	делумно се согласувам	не се согласувам	воопшто не се согласувам
• Младите споделуваат заеднички вредности на Слобода на мислење, совест и вера	☐	☐	☐	☐	☐
• Младите споделуваат заеднички вредности на Слобода на изразување	☐	☐	☐	☐	☐

• Младите споделуваат заеднички вредности на Слобода на собирање и здружување
---	---	---	---	---	---

КРИТИЧКО РАЗМИСЛУВАЊЕ И МЕДИУМСКА ПИСМЕНОСТ

Критичкото мислење е развивање на способност за градење на сопствен суд кој се темели на аргументи поткрепени со докази.

Медиумската писменост е ставот на кој се темели нештето користење на медиумите и толкувањето на смислата на пораката која ни се упатува.

Одбери еден од понудените одговори за секое прашање

	многу развиено /a	развиено /a	делумно развиено /a	не е развиено /a	воопшто не е развиено /a
* Колку е развиено критичкото размислување кај младите?	☐	☐	☐	☐	☐
* Колку е развиена медиумската писменост кај младите?	☐	☐	☐	☐	☐

Оцени колку се согласуваш со следнаве изјави со клик на една од понудените опции за секоја изјава

	потполно се согласувам	се согласувам	делумно се согласувам	не се согласувам	воопшто не се согласувам
• Образовниот систем го поттикнува критичкото размислување кај младите	☐	☐	☐	☐	☐
• Граѓанскиот сектор го поттикнува критичкото размислување кај младите	☐	☐	☐	☐	☐
• Младите знаат да изградат сопствен суд врз база на аргументи	☐	☐	☐	☐	☐

* Образовниот сектор ја поттикнува медиумската писменост кај младите	●	●	●	●	●
* Граѓанскиот сектор ја поттикнува медиумската писменост кај младите	●	●	●	●	●
* Младите се обучени да препознаваат лажни вести и други негативни феномени	●	●	●	●	●

ИНИЦИЈАТИВНОСТ КАЈ МЛАДИТЕ

Оцени колку се согласуваш со следнаве изјави со клик на една од понудените опции за секоја изјава

	потполно се согласувам	се согласувам	делумно се согласувам	не се согласувам	воопшто не се согласувам
• Младите преземаат иницијативи за подобрување на статусот на младите во општеството.	☐	☐	☐	☐	☐
• Младите се чувствуваат комотни да предложат некаква иницијатива.	☐	☐	☐	☐	☐

* Младите преземаат иницијативи за подобрување на социјалната инклузија (вклучување) во општеството.	●	●	●	●	●
* Младите доволно се здружуваат за да ги изразат своите мислења на поорганизиран начин за прашања кои влијаат на нивниот живот.	●	●	●	●	●

* Младите можат активно да влијаат врз една или повеќе засегнати страни во политичките и општествените процеси.					
---	--	--	--	--	--

* Дали ти некогаш си учествувал/а во планирање, спроведување и/или застапување за некоја иницијатива?

- Да
- Не

Ако да за каква/и иницијатива/и станува збор?

РЕЗИМЕ НА ПРОЕКТОТ „МЛАДИТЕ И ЕВРОПСКИТЕ ВРЕДНОСТИ“

Учество на граѓанскиот сектор во сите сфери на општественото функционирање претставува фундаментален сегмент во развој на демократските процеси и остварувањето на човековите права и слободи. Одржливоста на граѓанскиот сектор е сè уште многу слаба и во однос на капацитетите на организациите и во однос на факторите од надворешната околина што влијаат на тоа (правна рамка за финансирање, придонес од локалната заедница, влијание од другите сектори итн.). Поради ова, влијанието врз општествените проблеми и политики е умерено или просечно, додека граѓанскиот ангажман во активностите на организациите е мал.⁴

Проектот „Младите и европските вредности“ има за цел да придонесе кон развиен и одржлив граѓански сектор кој адекватно ги адресира потребите на младите на Р. Македонија. Согласно на потребите на младинските граѓански организации проектот предвидува методологија која опфаќа два клучни сегменти во насока на Зајакнување на капацитетите на младинските организации во Р.С.Македонија за промоција на европските вредности во согласност со европските трендови и практики:

1. Процес на јакнење на капацитетите на младинските организации во Македонија за промоција на европските вредности на младите
2. Промоција на европските вредности меѓу младите на локално и национално ниво.

Примарната целна група на проектот се младинските организации и организациите кои работат со млади. Крајни корисници на проектот се младите на возраст од 15 – 29 години кои живеат во Р. Македонија. Со проектот директно ќе се опфатат: 10 младински организации и 20 нивни претставници во процесот на јакнење на организациските капацитети; 20 претставници на организации и институции со Панел дискусија за лансирање на проектот; 50 претставници на организации и институции со Завршната Конференција за

⁴ Индекс за одржливост на граѓанските организации во Македонија, УСАИД, 2015 година,
<http://www.usaid.gov/europe-euroasia-civil-society>

промоција на постигнувањата од проектот и 300 млади кои ќе бидат дел од follow up активностите на локално ниво.

Преку проектот, СЕГА ќе ги постигне следниве резултати:

1. Идентификувани потребите на младите во поглед на примената и придобивките на европските вредности во нашето општество
2. Зајакнати знаења и вештини на 10 младински организации за интегрирање на европските практики и трендови во своето организациско и програмско работење;

Носител на проектот е Коалиција на младински организации СЕГА, која е национална платформа на младински организации активна во полето на лобирање за промени во младинските политики, посветена кон поддржување на младинскиот активизам, подобрување на пристапот до информации и учеството на младите луѓе во активности за решавање на нивните проблеми. СЕГА како одржлива и развиена младинска коалиција овозможува младите да веруваат во себе, да ги остваруваат своите интереси, да креираат и да градат.

Проектот „Младите и европските вредности“ се спроведува со средства на Коалиција на младински организации СЕГА и од Програмата за финансирање на програмски активности на здруженија и фондации на Владата на Р. Македонија.

ЗА КОАЛИЦИЈА НА МЛАДИНСКИ ОРГАНИЗАЦИИ СЕГА

Коалицијата на младински организации СЕГА е национална платформа на младински организации активна во полето на лобирање за промени во младинските политики, посветена кон поддржување на младинскиот активизам, подобрување на пристапот до информации и учеството на младите луѓе во активностите за решавање на нивните проблеми. СЕГА како одржлива и развиена младинска коалиција овозможува младите да веруваат во себе, да ги остваруваат своите интереси, да креираат и да градат. Коалицијата СЕГА е формирана во 2004 година и во неа (моментално) членуваат 23 организации.

Коалицијата СЕГА даде значаен придонес во креирањето и застапувањето за усвојување на првата Националната стратегија за млади (2005 — 2015) на РМ и Акциониот план за имплементација на Националната стратегија за млади на РМ. Во 2009 година подготви Алтернативен извештај за имплементација на Конвенцијата за правата на детето во Македонија. Извештајот беше презентиран во 2010 година пред Комитетот за правата на детето при Обединетите нации во Женева. Препораките од Алтернативниот извештај (истата година) беа презентирани пред Комисијата за труд и социјална политика при Собранието на Република Македонија.

Почнувајќи од 2008 година, Коалицијата СЕГА го поддржа процесот на формирање на првите совети на млади во 8 општини со цел да се зголеми учеството на младите во донесување на одлуки и креирање на политики, и ги постави првите практики за гарантирање на институционалното учество на младите во општините.

Во периодот 2010 — 2013 година СЕГА ги креираше првите 13 локални младински стратегии во Македонија и тоа во 12 општини (Прилеп, Кавадарци, Неготино, Велес, Дебар, Гевгелија, Штип, Свети Николе, Радовиш, Тетово, Кисела Вода, Илинден) и градот Скопје.

Почнувајќи од 2012 година СЕГА континуирано ја спроведува програмата Македонски модел на Обединетите нации. Преку оваа програма младите се стекнуваат со вештини за истражување, јавно говорење, дебата, развивање конфликти, носење одлуки со консензус, како и со лидерски вештини.

Во 2015 СЕГА беше првата организација што го примени методот на структурен дијалог во Македонија. До денес СЕГА спроведе 6 циклуси на структурен дијалог за теми од областа на младинското вработување, младинското учество, младинското информирање, младинската работа и врсничкото насилиство.

Од 2017 СЕГА изготви и применува Индекс за младински развој во Македонија во насока на зголемување на влијанието на младинските организации во граѓанското учество во процесите на донесување одлуки на локално и на национално ниво.

СЕГА во 2017 година беше особено фокусирана кон поддршка на социјалното вклучување на ранливите групи на млади луѓе преку создавање на еднакви можности за пристап до пазарот на труд, и во таа насока воспостави 4 младински кариерни инфоцентри во Прилеп, Битола, Штип и Скопје. 15 млади го реализираа својот индивидуален кариерен план и го променија својот статус од приматели на социјална помош во вработени лица.

Во своето 15-годишно работење СЕГА има изработено голем број публикации, прирачници и истражувања и има реализирано голем број конференции, семинари и обуки за подигнување на свеста за потребата од младинско учество, како и за застапување и лобирање за младинските потреби.